

Ερωτήσεις-Απαντήσεις

σχετικά με τους ορισμούς των «εύλογων δαπανών διαβίωσης» και του «συνεργάσιμου δανειολήπτη»

---

1. Τι είναι οι «εύλογες δαπάνες διαβίωσης»?

Οι «εύλογες δαπάνες διαβίωσης» είναι ένας αντικειμενικός τρόπος προσδιορισμού των δαπανών που απαιτούνται για την κάλυψη των βασικών αναγκών των νοικοκυριών.

2. Ποιος είναι ο σκοπός του ορισμού «των εύλογων δαπανών διαβίωσης»?

Ο προσδιορισμός των εύλογων δαπανών διαβίωσης συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός πνεύματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης και διαφάνειας μεταξύ των δανειοληπτών και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ένα **κοινό αποδεκτό σημείο αναφοράς** για την αξιολόγηση της δυνατότητας εξυπηρέτησης των δανειακών υποχρεώσεων του οφειλέτη, σύμφωνα με την τρέχουσα οικονομική του κατάσταση.

3. Πώς έγινε ο υπολογισμός ο υπολογισμός των «εύλογων δαπανών διαβίωσης»?

Ο ορισμός των «εύλογων δαπανών διαβίωσης» προσδιορίστηκε κατόπιν αναλυτικής επιστημονικής μελέτης που εκπονήθηκε με στοιχεία που έχουν δηλώσει τα ελληνικά νοικοκυριά αναφορικά με τα έξοδα που κάνουν.

Ο υπολογισμός των εύλογων δαπανών διαβίωσης στηρίζεται στα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) που διενεργείται κάθε χρόνο από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία.

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (Household Budget Survey) είναι μία στατιστική έρευνα μέσω της οποίας συγκεντρώνονται πληροφορίες από αντιπροσωπευτικό δείγμα των νοικοκυριών της χώρας (8.719 άτομα) για όλες τις δαπάνες διαβίωσής τους, **ανεξαρτήτως αν έχουν δάνειο ή όχι**.

4. Ποιες δαπάνες περιλαμβάνονται στις «εύλογες δαπάνες διαβίωσης»?

Στις εύλογες δαπάνες διαβίωσης περιλαμβάνονται οι δαπάνες για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνονται από τα νοικοκυριά.

Οι δαπάνες διαβίωσης ταξινομούνται σε τέσσερις βασικές ομάδες ανάλογα με το πόσο απαραίτητες είναι για τη διαβίωση ενός νοικοκυριού. Συγκεκριμένα οι ομάδες αυτές είναι:

- 1^η ομάδα: αφορά τις πιο βασικές δαπάνες για τη διαβίωση του νοικοκυριού. Στην πρώτη ομάδα περιλαμβάνονται οι δαπάνες για διατροφή, ένδυση και υπόδηση, λειτουργικά έξοδα κατοικίας, μετακίνηση, επισκευή και συντήρηση επίπλων και οικιακού εξοπλισμού, είδη οικιακής κατανάλωσης και ατομικής φροντίδας, ενημέρωση και μόρφωση, υπηρεσίες τηλεφωνίας και ταχυδρομείων, αγαθά και υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες εκπαίδευσης, υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και οικονομικές υπηρεσίες.
- 2^η ομάδα: περιλαμβάνει επιπλέον δαπάνες εστίασης

- 3^η ομάδα: περιλαμβάνει επιπλέον διαρκή αγαθά και συσκευές
- 4^η ομάδα: περιλαμβάνει επιπλέον δαπάνες για κατανάλωση αλκοολούχων ποτών και καπνού, αεροπορικές μετακινήσεις, τουριστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αναψυχής, πολιτισμού και αθλητισμού.

Στον υπολογισμό των εύλογων δαπανών διαβίωσης λαμβάνονται υπόψη επίσης έξοδα που σχετίζονται με κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχονται από το κράτος (δηλαδή εθνικού συστήματος υγείας, δημόσια σχολεία κλπ.) και εξαιρούνται εναλλακτικές επιλογές που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και αγορές πολυτελείας.

5. Θεωρούνται ως «εύλογες» οι δαπάνες και των τεσσάρων ομάδων?

Οι τέσσερις ομάδες αποτελούν τέσσερα καταναλωτικά πρότυπα όπως καταγράφονται από τα επίσημα στοιχεία της ΕΟΠ.

Είναι προφανές ότι όσο «ανεβαίνουμε» ομάδα, τόσο μειώνεται η σημαντικότητα των δαπανών οι οποίες μπορούν είτε να περιοριστούν, είτε να αναβληθούν για αργότερα.

Σε κάθε περίπτωση, κάθε νοικοκυριό αντιμετωπίζεται ως μια ξεχωριστή περίπτωση με διαφορετικές ανάγκες. Γι' αυτό και ο προσδιορισμός των εύλογων δαπανών, θα γίνεται σε εξατομικευμένη βάση.

6. Όταν υπάρχουν ιδιάζουσες συνθήκες σ' ένα νοικοκυριό λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό των εύλογων δαπανών διαβίωσης?

Στις περιπτώσεις των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες καταστάσεις, οι δαπάνες διαβίωσης προσαυξάνονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες του νοικοκυριού. Στις περιπτώσεις αυτές συγκαταλέγονται ενδεικτικά άτομα με χρόνιες ασθένειες, με φυσικές ή διανοητικές αναπηρίες, με προβλήματα υγείας που απαιτούν ιδιαίτερη φαρμακευτική θεραπεία ή χειρουργείο, άτομα που καταβάλλουν διατροφή και γενικά σταθερά ετήσια έξοδα τα οποία αντικειμενικά δεν μπορούν να μειωθούν.

7. Στον υπολογισμό των «εύλογων δαπανών διαβίωσης» λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή κατάσταση/η σύνθεση του νοικοκυριού?

Οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης προσαυξάνονται σημαντικά ανάλογα με τη σύνθεση του νοικοκυριού π.χ. οικογένειες με παιδιά ή εξαρτώμενα μέλη, που αποτελούν και την πλειονότητα των δανειοληπτών.

8. Στα ποσά των «εύλογων δαπανών διαβίωσης» συμπεριλαμβάνονται και οι δαπάνες για την εξασφάλιση στέγασης (δόση του στεγαστικού δανείου για τους δανειολήπτες ή το καταβαλλόμενο μίσθωμα για τους ενοικιαστές)?

Στο καλάθι των εύλογων δαπανών διαβίωσης δεν προσμετρώνται οι δόσεις δανείου για τους δανειολήπτες, και αντίστοιχα το ενοίκιο για τους ενοικιαστές, καθώς οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης αναφέρονται στα υπόλοιπα έξοδα που χρειάζεται ένα νοικοκυριό.

Συνεπώς για όσους καταβάλλουν ενοίκιο, στα παραπάνω ποσά προστίθεται το ποσό του ενοικίου για την εξασφάλιση πρώτης κατοικίας με βάση τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία.

9. Στα ποσά των «εύλογων δαπανών διαβίωσης» συμπεριλαμβάνονται και οι φορολογικές υποχρεώσεις των νοικοκυριών?

Τα ποσά των εύλογων δαπανών διαβίωσης αναφέρονται μόνο στα έξοδα που χρειάζεται ένα νοικοκυριό για την αγορά καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών και όχι στις φορολογικές υποχρεώσεις των νοικοκυριών. Κατά συνέπεια μπορούν να συσχετιστούν μόνο με τα καθαρά εισοδήματα μετά την αφαίρεση των φόρων (όπως προκύπτουν στο εκκαθαριστικό σημείωμα της εφορίας).

10. Πού και με ποιο τρόπο θα εφαρμόζεται ο ορισμός των «εύλογων δαπανών διαβίωσης»?

Ο οφειλέτης, που θέλει να ρυθμίσει τις οφειλές του με ένα πιστωτικό ίδρυμα, μπορεί να υπολογίσει τις δαπάνες του βάσει των προσφερόμενων «εύλογων δαπανών διαβίωσης», να κρίνει ποιες αποτελούν προτεραιότητα για το δικό του νοικοκυριό και να αφαιρέσει πιθανώς δαπάνες που δεν τον αφορούν προκειμένου να μπορέσει να εξυπηρετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις.

Το πιστωτικό ίδρυμα από την πλευρά του, πρέπει να αξιολογεί τις δαπάνες διαβίωσης του οφειλέτη συγκριτικά με τα εισοδήματά του. Είναι προφανές ότι όσο χαμηλότερα είναι τα εισοδήματα του οφειλέτη σε σύγκριση με τις «εύλογες δαπάνες διαβίωσης», τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να μη μπορεί να εξυπηρετεί το δάνειό του, με αποτέλεσμα να κρίνεται απαραίτητη η εύρεση μιας κοινά αποδεκτής και βιώσιμης λύσης.

11. Πώς θα αξιοποιούνται οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης από το Πιστωτικό Ίδρυμα?

Σύμφωνα με το υπό διαβούλευση σχέδιο του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ιδιωτικών οφειλών κατ' εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 4224/2013, που θα τεθεί σε ισχύ από την 01-01-2015, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης προκειμένου να προσδιορίσει και να αξιολογήσει τη δυνατότητα αποπληρωμής του κάθε οφειλέτη, ο οποίος προσέρχεται για να βρει λύση.

Συγκεκριμένα, ο οφειλέτης θα πρέπει να δηλώνει στοιχεία για τις δαπάνες διαβίωσης του νοικοκυριού του, τα οποία θα συσχετίζονται με τις προσδιορισμένες εύλογες δαπάνες διαβίωσης.

Το μηνιαίο σύνολο των δαπανών αυτών θα λειτουργεί ως σημείο αναφοράς, ώστε να αξιολογείται η δυνατότητα κάθε οφειλέτη να εξυπηρετεί τις δανειακές του υποχρεώσεις, με βάση το εισόδημά του και αφού καλύψει τις ανάγκες διαβίωσής του.

12. Το Πιστωτικό Ίδρυμα είναι υποχρεωμένο να προχωρά σε ρύθμιση της οφειλής λαμβανομένων υπόψη των «εύλογων δαπανών διαβίωσης»?

Το πιστωτικό ίδρυμα μέχρι σήμερα δεν ελάμβανε υπόψη έναν αντικειμενικό προσδιορισμό ύψους των δαπανών του οφειλέτη, με αποτέλεσμα να είναι δυσχερής η παροχή ρυθμίσεων χωρίς δικαστική συνδρομή.

Με την εισαγωγή του ορισμού των «εύλογων δαπανών διαβίωσης», παρέχεται άμεσα η δυνατότητα στα δύο μέρη να προβούν σε μια κοινά αποδεκτή λύση, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Μετά την 01-01-2015 και όταν ο υπό διαβούλευση Κώδικας Δεοντολογίας των τραπεζών τεθεί σε ισχύ, τα πιστωτικά ιδρύματα θα είναι υποχρεωμένα να λαμβάνουν υπόψη τις «εύλογες δαπάνες διαβίωσης»,

προκειμένου να αξιολογούν τη δυνατότητα του κάθε δανειολήπτη να εξυπηρετεί τα δάνειά του, και ανάλογα να προβαίνουν σε υποβολή πρότασης ρύθμισης κατά τα προβλεπόμενα στον κώδικα.

13. Μετά την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας ποιά στοιχεία θα αξιολογεί το Πιστωτικό Ίδρυμα κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της δυνατότητας αποπληρωμής?

- την οικονομική κατάσταση του δανειολήπτη
- το συνολικό ύψος και η φύση των χρεών του δανειολήπτη,
- την τρέχουσα ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη
- το ιστορικό οικονομικής συμπεριφοράς του δανειολήπτη και,
- την προβλεπόμενη και αναμενόμενη **ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο των εύλογων δαπανών διαβίωσης.**

14. Πως ορίζεται ο «συνεργάσιμος δανειολήπτης»?

Ο ορισμός του συνεργάσιμου δανειολήπτη θέτει μια σειρά κριτηρίων και ενεργειών προκειμένου να δημιουργηθεί μια σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ πιστωτικού ιδρύματος και οφειλέτη.

Με βάση τα όσα ισχύουν σε χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Μεγάλη Βρετανία, η Ιρλανδία κλπ, η έννοια του συνεργάσιμου δανειολήπτη έχει προσδιοριστεί με τρόπο που είναι εύληπτος και κατανοητός, απλός και σαφής για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Ένας δανειολήπτης θεωρείται συνεργάσιμος όταν παρέχει στοιχεία επικοινωνίας, είναι διαθέσιμος σε επικοινωνία με τους δανειστές, γνωστοποιεί όλες τις σημαντικές πληροφορίες που αφορούν στην τρέχουσα και μελλοντική οικονομική του κατάσταση και είναι ανοιχτός σε διάλογο με το πιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να βρεθεί μια εναλλακτική πρόταση αναδιάρθρωσης των οφειλών του.

Έτσι η κάθε τράπεζα δε μπορεί να χαρακτηρίζει με αδιαφανή κριτήρια κάποιο δανειολήπτη ως μη συνεργάσιμο και να απορρίπτει a priori σχέδια αναδιάρθρωσης χρεών. Υποχρεώνεται με άλλα λόγια να εξετάσει σοβαρά κάθε περίπτωση ξεχωριστά, εφόσον πληρούνται κάποιες βασικές προϋποθέσεις.

15. Ποιο είναι το κέρδος του «συνεργάσιμου δανειολήπτη»?

Ο «συνεργάσιμος δανειολήπτης», ο οποίος απευθύνεται στο πιστωτικό ίδρυμα και συνεργάζεται για την εύρεση λύσης, μπορεί να επιτύχει εξωδικαστική διευθέτηση των οφειλών του εύκολα, γρήγορα και ανέξοδα, παραμένοντας πιστοληπτικά ενήμερος και διατηρώντας ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο.

Έτσι αποφεύγει τον εγκλωβισμό σε μακροχρόνιες και ατελέσφορες τις περισσότερες φορές δικαστικές διαδικασίες διευθέτησης οφειλών, γεγονός που αποτρέπει την επιστροφή του στην οικονομική δραστηριότητα.

16. Θα συνεχίσει να ισχύει ο ν.3869/2010 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4161/2013?

Σε κάθε περίπτωση, διατηρείται το δικαίωμα προσφυγής του οφειλέτη στο ν. 3869/2010, όπως τροποποιήθηκε από το ν. 4161/2013, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής, και η διευθέτηση της οφειλής θα προσδιοριστεί δικαστικά.